

FØDEVAREALLIANCEN

SAMMEN OM EN STÆRK, DANSK FØDEVAREPRODUKTION

NÅR RÅVARERNE ER UNDER PRES, ER ARBEJDS-PLADSERNE DET OGSÅ

Fødevarealliancen repræsenterer godt 5.000 virksomheder og organisationer på tværs af hele værdikæden fra jord til bord. Vi er gået sammen på tværs af klassiske brancheskel og fra forskellige dele af fødevarerhvervet, fordi vi ser en udvikling, der alvorligt truer fundamentet under den del af dansk erhvervsliv, som er afhængig af et stærkt landbrug. Et landbrug, der producerer vores råvarer, og som dermed er fundamentet under de arbejdspladser, den aktivitet og den vækst, der skabes i de virksomheder og organisationer, som Fødevarealliancen repræsenterer. Det gælder en bred vifte af virksomheder fra smeden, til maskinstationen og growareforretningen til slagterier, små og mellemstore fødevarevirksomheder, transport og handel.

I flere landdistriktskommuner er op mod hver femte private arbejdsplads afhængig af landbruget. Det gør landbruget til langt mere end blot en produktion i sig selv. Det er selve grundlaget for vækst, arbejdspladser og liv i lokalsamfundene. Landbruget holder blandt andet gang i skoler, daginstitutioner, butikker og foreningsliv. Vi oplever dog, at det grundlag i stigende grad er under pres.

Den nuværende landbrugspolitik og de politiske udmeldinger om yderligere indgreb mod landbruget risikerer at svække det råvaregrundlag, som vores baglands virksomheder bygger på. Derfor træder vi nu sammen. Ikke blot for at tale én branches sag, men for at sikre, at Danmark også fremover kan producere fødevarer og fastholde sin position som en stærk fødevareration.

Forsvinder landbrugets råvarer, forsvinder fundamentet under de virksomheder, som alliancen repræsenterer. Vores bekymring er ikke teoretisk. Den er konkret. Og den er fælles.

Fødevarealliancen er skabt på initiativ af FødevareDanmark, Brødr. Ewers A/S, Bæredygtigt Landbrug, Danepork A/S, Danske Svineproducenter, Himmerlandskød A/S, Landsforeningen af Danske Mælkeproducenter, SamMark og Tican Fresh Meat A/S.

VI KENDER IKKE KONSEKVENSERNE, FØR DET ER FOR SENT

Vi er bekymrede over den politiske linje på Christiansborg, hvor regulering i stigende grad gennemføres uden et tilstrækkeligt overblik over de samlede konsekvenser for hele fødevarekæden. Samtidig bevæger Danmark sig på flere områder hurtigere end resten af EU, hvilket risikerer at svække danske fødevarevirksomheders konkurrenceevne. Dertil kommer, at afgørende beslutninger træffes uden tilstrækkelig inddragelse af de følgeerhverv, som er direkte afhængige af landbrugets råvareproduktion.

Den grønne trepart er det tydeligste eksempel på denne udvikling. Aftalen pålægger landbruget konkrete mål og skarpe tidsfrister for blandt andet udtagning af arealer og ændringer i driften. Hvis målene ikke nås, lægges der op til yderligere regulering direkte på dyrkningsfladen. Samtidig er der ikke tilsvarende klare krav eller tidsfrister for andre væsentlige påvirkningskilder, herunder håndteringen af spildevand, manglende separatkloakering, fejltilslutninger, uvedkommende vand og kapacitetsplanlægning samt ikke mindst overløb af regn- og spildevand. Fra de kommunale rensningsanlæg er der udledning af PFAS, medicinrester og kemikalier samt ikke mindst udkørsel af slam på landbrugsjord. Det skaber en ubalance i reguleringen, som både udfordrer oplevelsen af proportionalitet og risikerer at svække den samlede effekt af indsatsen.

For følgeerhvervene betyder det øget usikkerhed om fremtidige rammevilkår og en reel risiko for, at produktion og arbejdspladser flytter ud af landet. Med den nuværende kurs risikerer vi at sætte et omfattende eksperiment i gang, hvor konsekvenserne først bliver tydelige, når det ikke længere er muligt at rette op.

5 PRINCIPPER FOR DANSK FØDEVAREPOLITIK

Fødevarealliancen er samlet om en fælles forståelse af, hvad der skal til for at sikre en stærk og bæredygtig fødevareproduktion i Danmark. Vi mener, at dansk fødevarepolitik i fremtiden bør forhandles ud fra fem grundlæggende principper:

1. Fakta før tempo

Store forandringer i dansk landbrug og fødevareproduktion skal bygge på et solidt fagligt, juridisk og økonomisk grundlag. Når politiske beslutninger har konsekvenser for menneskers livsgrundlag, virksomheder og investeringer, må hensynet til faglighed og retssikkerhed veje tungere end ønsket om hurtige politiske resultater. Ny viden og ændrede forudsætninger skal løbende indarbejdes i lovgivningen.

2. Konkurrenceevne er en forudsætning

Grøn omstilling må ikke ske på en måde, der systematisk svækker danske virksomheders konkurrenceevne i forhold til resten af Europa. Fremtidig regulering skal understøtte investeringer, innovation og produktion i Danmark – ikke presse arbejdspladser og produktion ud af landet.

3. Ingen dansk enegang

Danmark må gerne gå forrest, men ikke alene. Klima- og miljøudfordringer stopper ikke ved landegrænsen, og vi løser intet ved at flytte produktionen til lande med højere udledninger og lavere standarder. Derfor skal fremtidig regulering tage højde for risikoen for lækage og bygge på fælles europæiske løsninger, hvor det er muligt.

4. Helhedssyn på fødevareklyngen

Fødevarepolitik skal bygge på et helhedssyn på hele værdikæden fra jord til bord. Beslutninger, der påvirker landbruget, har konsekvenser for hele værdikæden slagterier, fødevarevirksomheder, eksport, arbejdspladser og lokalsamfund i hele Danmark. Derfor skal den samlede effekt på fødevareklyngen tænkes ind i ny regulering.

5. Reel klima- og miljøeffekt

Fremtidens fødevarepolitik skal skabe reelle forbedringer for klima og miljø – ikke blot flytte udfordringerne til andre lande. Tiltag bør vurderes på deres faktiske globale effekt og deres evne til at skabe både bæredygtig produktion og et bedre lokalmiljø.

5 TILTAG FOR EN STÆRKERE DANSK FØDEVAREPRODUKTION

Med udgangspunkt i de fem principper foreslår Fødevarealliancen fem konkrete politiske tiltag, der skal sikre, at den grønne omstilling sker på et mere ansvarligt og bæredygtigt grundlag for både klimaet, fødevareproduktionen og de mange arbejdspladser i fødevareklyngen.

1. Sæt den grønne trepart på pause

Den grønne trepart omtales som en af de største omlægninger af dansk landbrug og arealanvendelse i nyere tid. Men en række centrale forudsætninger er fortsat uafklarede eller behæftet med betydelig usikkerhed. Derfor bør implementeringen sættes på pause, indtil der foreligger et mere solidt fagligt, juridisk og økonomisk beslutningsgrundlag.

Samtidig er konsekvenserne for fødevareklyngen og følgeerhvervene endnu ikke tilstrækkeligt belyst.

Det gælder blandt andet:

- Der mangler fortsat afklaring af centrale spørgsmål om statsstøtte og de konkrete rammer for EU-godkendelser.
- Danmark er i gang med at indføre en meget stram regulering, før de nødvendige interkalibreringsaftaler med Sverige og Tyskland om miljømålene for de åbne kystvande er faldet på plads.
- Trepartens klimaspor bygger på teknologier som pyrolyse, selv om klimaeffekterne endnu ikke er dokumenteret tilstrækkeligt til fuldt ud at kunne indgå i de officielle klimafremskrivninger.
- Aftalen lægger op til en økonomisk bæredygtig omstilling, men indebærer fortsat betydelige omkostninger, øget bureaukrati og et uafklaret finansieringsbehov.
- Nye videnskabelige analyser peger på, at der flere steder kan opnås større miljøeffekt ved i højere grad at supplere kvælstofindsatsen med fokus på fosfor og spildevand.
- Slagterier og følgeerhverv mærker allerede nu usikkerheden og konsekvenserne af aftalen, mens flere af de lovede aflastninger og kompensationer først forventes flere år ude i fremtiden.

2. Gennemfør en samlet konsekvensanalyse

Der bør gennemføres en samlet og uafhængig konsekvensanalyse af den førte fødevarer- og landbrugspolitik. I dag vurderes nye reguleringer og afgifter ofte isoleret, selv om virksomhederne i praksis påvirkes af den samlede belastning gennem hele værdikæden fra jord til bord. Der er behov for et samlet overblik over, hvordan regulering, afgifter og administrative byrder påvirker dansk fødevarerproduktion, konkurrenceevne og investeringer.

Analysen bør blandt andet omfatte:

- De samlede afgifts- og omkostningsbelastninger gennem hele værdikæden fra jord til bord, herunder effekten af afgiftsakkumulering på dansk fødevarerproduktion.
- De økonomiske konsekvenser for hele fødevarereklyngen og følgeerhvervene.
- Effekterne på beskæftigelse, eksport og lokal værdiskabelse.
- Risikoen for produktionsflytning, lækage og tab af investeringer til udlandet.

3. Stop dansk enegang

Danmark må gerne være et foregangsland i det europæiske fællesskab, men som helhed skal dansk regulering ske i takt med resten af EU, så danske virksomheder ikke pålægges væsentligt hårdere byrder end deres europæiske konkurrenter. Tiltag, der ensidigt svækker dansk konkurrenceevne uden tilsvarende krav i andre lande, bør ikke gennemføres.

Klimaet stopper ikke ved landegrænsen. Derfor skaber det ingen reel klima- eller miljøgevinst, hvis produktionen blot flytter til lande med højere CO₂-aftryk og lavere standarder.

Samtidig har Danmark nogle af verdens bedste forudsætninger for at producere fødevarer effektivt, ansvarligt og med høj kvalitet. Det ansvar bør vi udvikle, ikke afvikle.

4. Revurder CO2-afgiften

Den planlagte CO2-afgift risikerer at få vidtrækkende konsekvenser for dansk fødevarereproduktion og hele den værdikæde, der er afhængig af den. Afgiften bør derfor revurderes og tilpasses, så den understøtter grøn omstilling uden at underminere dansk produktion og konkurrenceevne.

CO2-afgiften bør revurderes, ellers risikerer vi:

- at animalsk produktion flytter ud af Danmark.
- tab af arbejdspladser i hele værdikæden.
- færre investeringer i dansk fødevarereproduktion.
- at klimaeffekten udebliver, fordi produktionen flyttes til andre lande.

5. Undgå lækage og tab af produktion

Dansk klima- og miljøpolitik bør indrettes, så den skaber reelle globale effekter – ikke blot flytter produktion, arbejdspladser og udledninger til andre lande. Derfor bør alle større indgreb i fødevarere- og landbrugspolitikken ledsages af en konkret vurdering af risikoen for produktionslækage og tab af arbejdspladser. Tiltag, der ensidigt svækker dansk fødevarereproduktion uden tilsvarende krav i andre lande, og som primært flytter produktion og udledninger til udlandet uden reel global klima- eller miljøgevinst, bør ikke gennemføres.

Fremtidig regulering bør derfor vurderes på:

- Risikoen for, at produktion og investeringer flytter ud af Danmark.
- De samlede globale klima- og miljøeffekter – ikke kun de nationale udledninger.
- Konsekvenserne for arbejdspladser og værdiskabelse i hele fødevarereklyngen.
- Om grøn omstilling sker gennem udvikling af dansk produktion – eller gennem afvikling.

ANSVARLIGE BESLUTNINGER FOR DANSK FØDEVAREPRODUKTION

Fødevarealliancen ønsker ikke at bremse den grønne omstilling.

Tværtimod. Vi ønsker en grøn omstilling, der lykkes – både for klimaet, for erhvervet og for Danmark.

Men det kræver realistiske rammevilkår, politisk ansvarlighed og beslutninger, der bygger på et solidt fagligt grundlag. Vi må ikke bringe fundamentet under dansk fødevareproduktion og de tusindvis af arbejdspladser, der følger med, i fare gennem forhastede eller utilstrækkeligt belyste indgreb.

I dag oplever vi desværre en debat, hvor stærke holdninger og symbolske løsninger ofte fylder mere end helhedssyn, proportionalitet og respekt for de meget reelle konsekvenser for virksomheder, arbejdspladser og lokalsamfund.

Fødevarealliancen repræsenterer virksomheder i hele værdikæden fra jord til bord. Det er virksomheder, der bidrager væsentligt til dansk eksport, beskæftigelse og værdiskabelse – ikke mindst i landdistrikterne. Det bør afspejles i den måde, fremtidens fødevarepolitik bliver til på.

Vi står klar til at bidrage konstruktivt til den grønne omstilling. Men vi insisterer på, at udviklingen sker på et oplyst og ansvarligt grundlag, hvor hensynet til klima, produktion, arbejdspladser og forsyningssikkerhed tænkes sammen.

HØR MERE OM FØDEVAREALLIANCEN

Kontakt talsperson Leif Wilson Laustsen på

23 25 14 06 eller lwl@fvdanmark.dk